

Belastingplan 2020

Eenvoudiger, transparanter, efficiënter en eerlijker belastingsysteem

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Belastingplan 2020 versie 1	3
3. Belastingplan 2020 versie 2	4
4. Belastingplan 2020 versie 3 (vervolg op versie 2)	6
5. Belastingen voor ondernemers	7
6. Basisinkomen	8
7. Transactie belasting	11
8. Belastingen 1970 – 2021 en belastingplan 2020	15
9. Samenvatting en aanbevelingen	17

1. Inleiding

De laatste tijd komen steeds meer berichten van maatschappelijke organisaties en politieke partijen in de media waarin dringend wordt verzocht om het huidige veel te ingewikkelde belastingen, toeslagen en sociale zekerheid systeem te vereenvoudigen. Te veel mensen komen door het huidige systeem in de problemen. Ook brengt het huidige systeem te veel werk voor de belastingdienst en de overige uitvoerende organisaties met zich mee. Het huidige kabinet heeft besloten dat er gezocht moet worden naar alternatieven voor het huidige systeem¹. En dat deze alternatieven beschikbaar moeten zijn voordat het nieuwe kabinet na de verkiezingen in 2021 aantreedt.

Als we naar het huidige belastingen, toeslagen en sociale zekerheid systeem kijken lijkt het op het eerste gezicht niet mogelijk om dit sterk te kunnen vereenvoudigen. Zonder dat dit gepaard gaat met te grote inkomenseffecten voor grote groepen mensen. Uit nadere analyse blijkt dat dit wel mogelijk is. In dit document worden drie voorstellen beschreven waarmee het mogelijk is om het huidige veel te ingewikkelde belastingen, toeslagen en sociale zekerheid systeem fors eenvoudiger, transparanter, efficiënter en eerlijker te maken. Zonder dat dit gepaard gaat met te grote inkomenseffecten voor grote groepen mensen. De definitie van een eerlijker systeem wat in dit document wordt gebruikt is dat het systeem meer in lijn met artikel 1 van onze grondwet is. Dit betekent dat mensen meer gelijk worden behandeld en minder uitzonderingen worden gemaakt. Bij alle drie de voorstellen blijven de bruto en netto inkomenseffecten voor alle inkomensgroepen in een redelijke bandbreedte. En zijn de effecten voor de ontvangsten en uitgaven van de overheid zoveel mogelijk saldo neutraal.

De eerste twee voorstellen voor een nieuw belasting, toeslagen en sociale zekerheid systeem wat hier wordt beschreven zijn het meest in lijn met hoe het nu is. Bij het derde voorstel wordt het belastingen, toeslagen en sociale zekerheid systeem het meest vergaand vereenvoudigd. Hierbij wordt de BTW en bijna alle belastingen en sociale premies op arbeid afgeschaft en vervangen door één nieuwe vorm van belasting (transactiebelasting).

In hoofdstuk 6 wordt een voorstel gedaan om het huidige sociale zekerheid systeem om te vormen naar een vorm van een basisinkomen systeem waar in de samenleving en de politiek vermoedelijk voldoende draagvlak voor is om het in te voeren.

In dit document wordt naast werknemers, uitkeringsgerechtigden en gepensioneerden ook de effecten voor ondernemers bekeken. In hoofdstuk 8 worden de drie voorstellen die in dit document worden gedaan op hoofdlijnen vergeleken met de situatie zoals dit in 1970 en 2021 naar verwachting zal zijn.

Bij dit document hoort een Excel bestand waarin de gemaakte berekeningen meer in detail en per inkomensgroep afzonderlijk zijn te zien. Dit bestand geeft de gebruiker ook de mogelijkheid om de effecten van verschillende zelf te kiezen (sub) scenario's te bekijken.

Het doel van het hier nu voorliggende document is het bevorderen van de discussie hoe het belastingen, toeslagen en sociale zekerheid systeem in Nederland fors vereenvoudigd kan worden. In 1994 heeft de auteur van het hier nu voorliggende plan, belasting en banenplan 'Gelijk oversteken' geschreven. Met invoeren van de wet Pemba in 1998 is een groot deel van dit plan werkelijkheid geworden. Het zou mooi zijn als ook het nieuwe belastingplan 2020 een grootdeel in praktijk wordt ingevoerd.

¹ <https://nos.nl/artikel/2319646-rutte-wil-af-van-het-toeslagensysteem-kabinet-gaat-alternatieven-voorbereiden.html>

2. Belastingplan 2020 versie 1

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen het voorstel wat bij belastingplan 2020 versie 1 wordt gedaan beschreven. In de tabel hieronder is de essentie van wat er bij het invoeren van dit nieuwe plan voor iemand met een modaal inkomen gebeurd weergegeven. In het bij dit document behorende Excel bestand zijn de inkomenseffecten voor een groot aantal inkomensgroepen in detail te zien.

Essentie belastingplan 2020 versie 1	Franchise	Huidig	Franchise	Nieuw
Totaal loonkosten		48.000		47.600
Pensioenpremie wg		17% 4.000		
Diverse sociale premies wg		18% 6.500		
Eén nieuwe loon/winstheffing			27%	10.100
Contractloon incl. vakantietoeslag		37.500		37.500
Pensioenpremie wn(1)	14.200	6% 1.400	14.200	23% 5.400
Aanvullende inkomensregeling(1)	nv		21.400	12% 1.900
Eerste belastingschijf	nv	37% 13.500	20.700	20% 3.400
Tweede belastingschijf	68.500	50%	100.000	50%
Heffingskorting		-1.800		
Arbeidskorting		-3.700		
Nominale basis ziektekosten premie(2)		1.400		
Nominaal netto beschikbaar inkomen		26.700		26.800

1) Pensioenpremie en aanvullende inkomensregeling niet meer van de belasting aftrekbaar.
2) Wordt samen met zorgtoeslag vervangen door Nationaal Zorgfonds.

Het eerste belangrijke punt wat bij invoeren van belastingplan 2020 versie 1 gebeurd is dat de bijdrage van werkgevers voor de te betalen pensioenpremie wordt afgeschaft. En de te betalen pensioenpremie volledig voor rekening van de werknemers wordt gebracht.

Het tweede belangrijke punt wat bij invoeren van belastingplan 2020 versie 1 gebeurd is dat de diverse sociale premies die werkgevers nu bovenop het loon van de werknemers betalen worden vervangen door één nieuwe loonheffing met een tarief van 27% van de contractlonen van de werknemers. En één nieuwe winstheffing voor zelfstandigen met een tarief van 21% van de winst. Rekening houdende met het verschil in gebruikte grondslag waar deze nieuwe heffing voor werkgevers en zelfstandigen op wordt geheven, worden werknemers en zelfstandigen hierbij fiscaal gelijk behandeld.

Het derde belangrijke punt wat bij invoeren van belastingplan 2020 versie 1 gebeurd is dat bijna alle heffingskortingen, ouderenkortingen, arbeidskortingen en toeslagen worden afgeschaft. Hiervoor in de plaats komt een nieuwe belastingvrije schijf van € 20.700 per werkende per jaar. Over dit deel van het inkomen hoeven mensen geen belasting meer te betalen. Voor inkomensafhankelijke partners kan indien gewenst een aanvullende belastingvrije schijf worden toegepast. Voor uitkeringsgerechtigden wordt een belastingvrije schijf toegepast wat gelijk is aan de hoogte van de wettelijk sociaal minimumuitkering wat voor de uitkeringsgerechtigden van toepassing is. Hierbij wordt alleen nog over het aanvullende deel van de uitkering/ pensioen nog belasting betaald.

Het vierde belangrijke punt wat bij invoeren van belastingplan 2020 versie 1 gebeurd is dat de nominale basispremie voor de ziektekostenverzekering en de zorgtoeslag worden afgeschaft. In plaats hiervan wordt de nominale basis zorgpremie voortaan uit een Nationaal Zorgfonds betaald. De kosten van dit fonds worden bij het nieuwe belastingsysteem uit de publieke middelen betaald. Kosten voor eigen risico en aanvullende verzekering blijven mensen bij het hiervoor liggende plan nog wel zelf betalen.

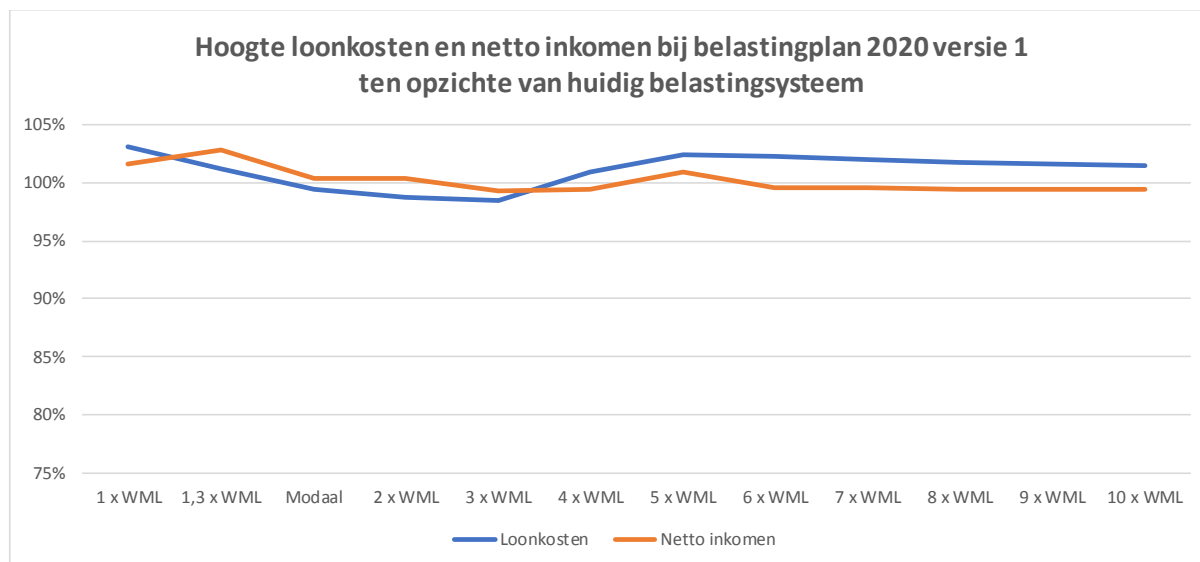
Het plan om de nominale premie voor de ziektekostenverzekering en de zorgtoeslag af te schaffen en te vervangen door een Nationaal Zorgfonds systeem waarvan de kosten uit de publieke middelen worden betaald is in lijn met het voorstel van de SP, PvdD, 50Plus, FNV en diverse andere organisaties².

² <https://www.nationaalzorgfonds.nl/>

Het vijfde belangrijke punt wat bij invoeren van belastingplan 2020 versie 1 gebeurd is dat de sociale zekerheid wordt gesplitst in een publieke basisverzekering (vorm van basisinkomen, zie hoofdstuk 6) die voor iedereen (werknemers en zelfstandigen) van toepassing is. En een niet voor de belasting aftrekbare aanvullende inkomensregeling. Dit idee is een variant op het voorstel om een ministelsel in te voeren wat een paar keer in een verkiezingsprogramma van de VVD heeft gestaan. De kosten van de publieke basisverzekering worden uit de publieke middelen betaald.

Het zesde belangrijke punt wat bij invoeren van belastingplan 2020 versie 1 gebeurd is dat de pensioenpremie en de premie en of een deelname aan een spaarregeling voor aanvullend inkomen bij ZW, WW en WAO, bovenop de publieke basisuitkering waar de kosten vanuit de publieke middelen worden betaald, niet meer van de belasting aftrekbaar zijn.

Door de combinatie van de zes hiervoor genoemde punten is het mogelijk om het tarief van de huidige eerste drie belastingschijven te verlagen van 37% naar 20%. En de lengte van de huidige derde belastingschijf te verhogen van € 68.500 naar € 100.000 per jaar. De effecten op de loonkosten en de netto-inkomens van de combinatie van deze punten zijn in de figuur hieronder weergegeven. Hierin is duidelijk te zien dat de effecten voor de loonkosten en de netto-inkomens voor alle inkomensgroepen (van één tot tien keer het Wettelijk Minimum Loon per jaar) binnen een acceptabele beperkte bandbreedte blijven. Ook is de combinatie van deze punten voor de ontvangsten en uitgaven van de overheid bijna volledig saldo neutraal.



Tot hertoe is basis van belastingplan 2020 beschreven. In hoofdstuk 3 en 8 wordt nader ingegaan op wat de effecten zijn als aanvullend nog alle aftrekposten (€ 23 miljard per jaar) worden afgeschaft.

3. Belastingplan 2020 versie 2

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen het voorstel wat bij belastingplan 2020 versie 2 wordt gedaan beschreven. In de tabel hieronder is de essentie van wat er bij het invoeren van dit nieuwe plan voor iemand met een modaal inkomen gebeurd weergegeven. In het bij dit document behorende Excel bestand zijn de inkomenseffecten voor een groot aantal inkomensgroepen in detail te zien.

Bij belastingplan 2020 versie 2 wordt grotendeels hetzelfde gedaan als bij versie 1. Het belangrijkste verschil tussen versie 1 en 2 is dat bij versie 2 de belastingvrije schijf wordt afgeschaft. Als gevolg hiervan kan het tarief van de huidige eerste drie belastingschijven van 20% naar 8% worden verlaagd.

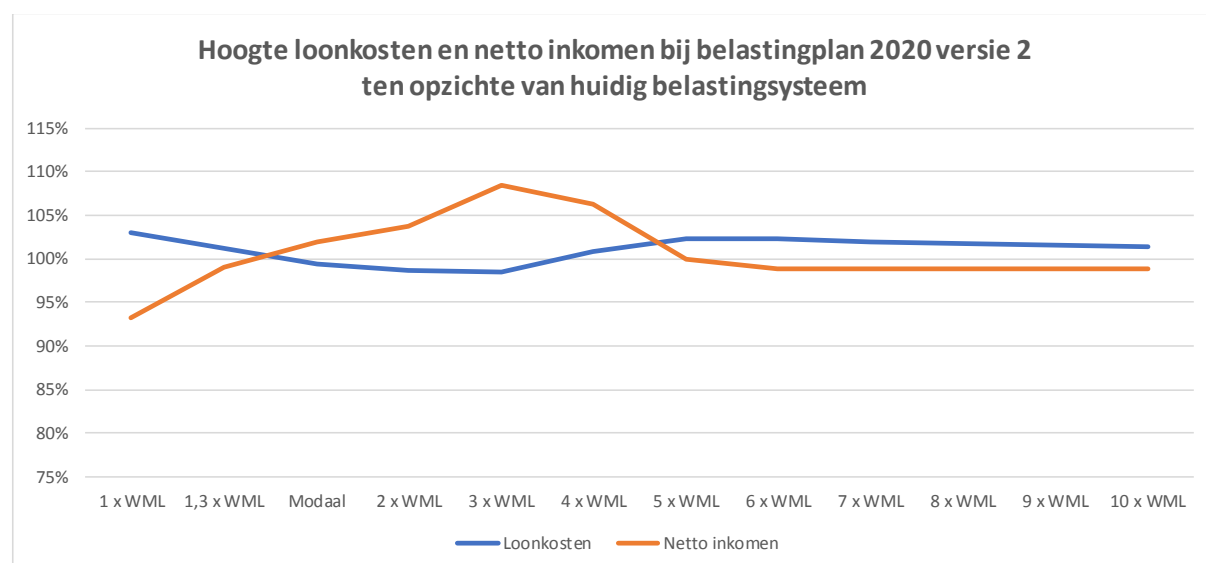
In de figuur hieronder is aan de linkerkant te zien dat door invoeren van belastingplan 2020 versie 2 mensen met een minimuminkomen 7% in koopkracht op achteruit gaan. Dit probleem kan politiek gezien vermoedelijk het meest eenvoudig worden opgelost door de AOW-franchise voor een alleenstaande te verhogen van € 14.200 naar € 21.400 per jaar. Bij invoeren van het (voorwaardelijk) basisinkomen systeem (zie hoofdstuk 6) wordt de hoogte van de AOW voor een alleenstaande € 16.000 per jaar (dit is 75% van het minimumloon). En is het voor een alleenstaande vreemd om over een deel van het minimumloon nog pensioenpremie te moeten blijven betalen.

Vermoedelijk iets minder eenvoudig te realiseren oplossing voor dit probleem is de minimuminkomens eenmalig met 7% te verhogen. Alternatief is alleen voor mensen met een minimuminkomen een nieuwe specifieke vorm van heffingskorting toe te passen. Dit laatste punt staat haaks op wat met invoeren van belastingplan 2020 wordt beoogd om te doen.

Bij de hiervoor genoemde daling van de koopkracht van mensen met een minimuminkomen is nog geen rekening mee gehouden met koopkrachtstijging als gevolg van het verlagen van de BTW tarieven, wat in hoofdstuk 8 van dit document wordt besproken.

Essentie belastingplan 2020 versie 2	Franchise	Huidig	Franchise	Nieuw
Totaal loonkosten		48.000		47.600
Pensioenpremie wg		17% 4.000		
Diverse sociale premies wg		18% 6.500		
Eén nieuwe loon/winstheffing				27% 10.100
Contractloon incl. vakantietoeslag		37.500		37.500
Pensioenpremie wn(1)	14.200	6% 1.400	14.200	23% 5.400
Aanvullende inkomensregeling(1)	nvt		21.400	12% 1.900
Eerste belastingschijf	nvt	37% 13.500	nvt	8% 3.000
Tweede belastingschijf	68.500	50%	80.000	50%
Heffingskorting		-1.800		
Arbeidskorting		-3.700		
Nominale basis ziektekosten premie(2)		1.400		
Nominaal netto beschikbaar inkomen		26.700		27.200

1) Pensioenpremie en aanvullende inkomensregeling niet meer van de belasting aftrekbaar.
2) Wordt samen met zorgtoeslag vervangen door Nationaal Zorgfonds.



In het midden van de hierboven staande figuur is te zien dat door invoeren van belastingplan 2020 versie 2 mensen met een middeninkomen er in koopkracht op vooruit gaan. Het hier getoonde effect voor de netto-inkomens is vergelijkbaar met een bedrag van ongeveer € 18 miljard per jaar aan aftrekposten afschaffen. Het totaalbedrag wat aan aftrekposten afgeschaft kan worden is netto € 20 miljard per jaar (dit is € 23 miljard minus € 3 miljard van het huurwaardeforfait die bij afschaffen van de hypotheekrenteaftrek komt te vervallen). Het bedrag wat mensen aan voordeel genieten van het invoeren van belastingplan 2020 versie 2 komt sterk overeen met wat mensen nu per inkomensgroep gemiddeld gebruik van aftrekposten maken. Het mooie bij invoeren van de basisversie van belastingplan 2020 versie 2 is dat de aftrekposten nog niet afgeschaft worden. En het koopkrachteffect al gerealiseerd wordt door afschaffen van de belastingvrije schijf en verlagen van het belastingtarief.

In het rechterdeel van de hierboven staande figuur is te zien dat ook bij belastingplan 2020 versie 2 mensen met een inkomen boven de vijf keer het minimumloon per jaar (de rijkste 1% van de bevolking) niets in koopkracht op vooruit gaan. Dit is ook precies de bedoeling. Deze groep mensen is sinds 1982 al het meeste aan inkomen erop vooruitgegaan.

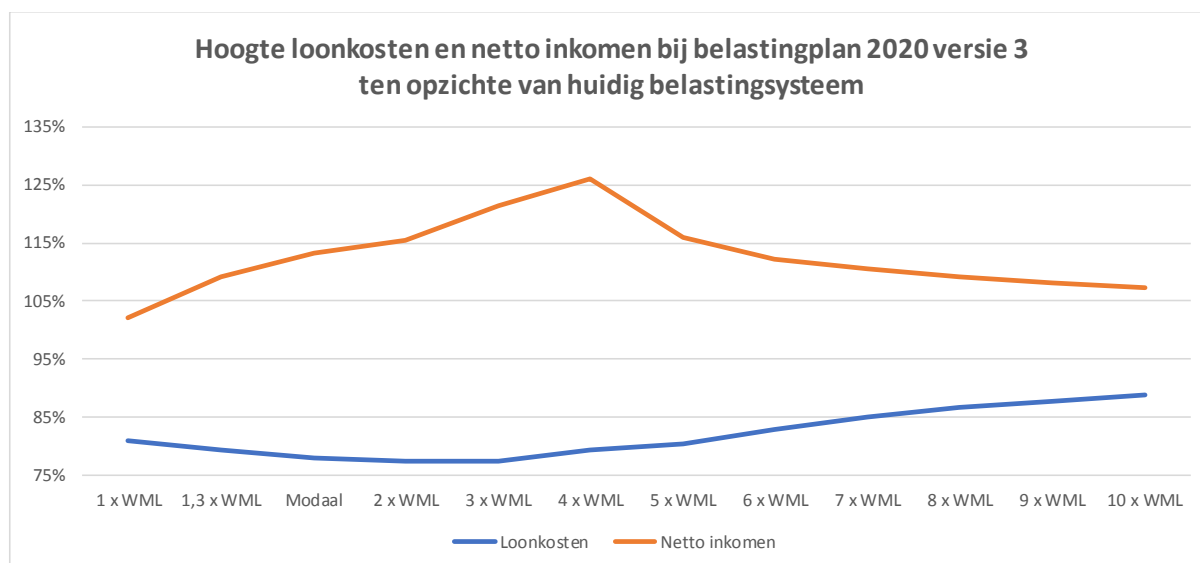
4. Belastingplan 2020 versie 3

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen het voorstel wat bij belastingplan 2020 versie 3 wordt gedaan beschreven. In de tabel hieronder is de essentie van wat er bij het invoeren van dit nieuwe plan voor iemand met een modaal inkomen gebeurd weergegeven. In het bij dit document behorende Excel bestand zijn de inkomenseffecten voor een groot aantal inkomensgroepen in detail te zien.

Essentie belastingplan 2020 versie 3	Franchise	Huidig	Franchise	Nieuw
Totaal loonkosten		48.000		37.500
Pensioenpremie wg		17% 4.000		
Diverse sociale premies wg		18% 6.500		
Eén nieuwe loon/winstheffing				
Contractloon incl. vakantietoeslag		37.500		37.500
Pensioenpremie wn(1)	14.200	6% 1.400	14.200	23% 5.400
Aanvullende inkomensregeling(1)	nvt		21.400	12% 1.900
Eerste belastingschijf	nvt	37% 13.500	nvt	
Tweede belastingschijf	68.500	50%	85.600	50%
Heffingskorting		-1.800		
Arbeidskorting		-3.700		
Nominale basis ziektekosten premie(2)		1.400		
Nomintaal netto beschikbaar inkomen		26.700		30.200

- 1) Pensioenpremie en aanvullende inkomensregeling niet meer van de belasting aftrekbaar.
- 2) Wordt samen met zorgtoeslag vervangen door Nationaal Zorgfonds.

Bij belastingplan 2020 versie 3 wordt grotendeels hetzelfde gedaan als bij versie 2. Het belangrijkste verschil tussen versie 2 en 3 is dat bij versie 3 de BTW en de nieuwe loonheffing voor werkgevers wordt afgeschaft. En wordt vervangen door een transactiebelasting (zie hoofdstuk 7). Afhankelijk van de variant waar bij invoeren van het nieuwe transactiebelastingstelsel voor wordt gekozen, wordt eventueel ook de nieuwe eerste belastingschijf afgeschaft. In de tabel hierboven en de figuur hieronder wordt het scenario weergegeven dat ook de nieuwe eerste belastingschijf wordt afgeschaft.



Door het afschaffen van de nieuwe loonheffing die werkgevers bovenop de contractlonen betalen dalen de loonkosten gemiddeld met 21%. In de figuur hierboven is dit met de blauwe lijn weergegeven. De oranje lijn in de figuur hierboven geeft de effecten voor de netto-inkomens voor de verschillende inkomensgroepen weer. Dit suggereert een groter koopkrachtvoordeel dan die in werkelijkheid zal zijn. Door het invoeren van het transactiebelastingstelsel wordt de spreekwoordelijk te verdelen koek in principe niet groter gemaakt. De bestaande koek wordt alleen anders verdeeld. Belasting op arbeid en consumptie daalt en belasting op kapitaal en intermediair gebruik stijgt. Een deel van deze verhoogde belasting zal op de consument worden afgewenteld met hogere prijzen. De werkelijk te verwachten koopkrachteffect zal voor de meeste mensen ergens tussen belastingplan 2020 versie 2 en 3 zijn.

5. Belastingen voor ondernemers

Doel van belastingplan 2020 is om het huidige ingewikkelde belastingen, toeslagen en sociale zekerheid systeem eenvoudiger, transparanter, efficiënter en eerlijker te maken. Dit geldt in principe voor alle mensen, dus ook voor ondernemers. In de tabel hieronder is een vergelijking in netto-inkomen van werknemers en zelfstandigen gemaakt. Hierin is te zien dat bij het huidige belastingstelsel zelfstandigen ten opzichte van werknemers fors bevoordeeld worden.

Vershil netto inkomen zelfstandigen en werknemers			
Winst / Loonkosten	Huidig verschil	Plan 2020	Overig verschil
26.400	3.900	-	3.900
35.000	4.900	800	4.100
48.000	5.400	1.900	3.500
55.200	6.000	2.600	3.400
83.000	7.900	5.100	2.800
108.000	10.900	7.700	3.200
133.100	15.800	7.700	8.100
155.000	17.600	7.700	9.900
176.400	19.100	7.700	11.400
197.800	20.600	7.700	12.900
219.200	22.100	7.700	14.400
240.600	23.600	7.700	15.900

Om het belastingstelsel in lijn met artikel 1 van onze grondwet te maken moet het deel van de fiscale bevoordeling van ondernemers ten opzichte van werknemers wat niet terecht is worden afgeschaft. Afhankelijk van hoe bij invoeren van belastingplan 2020 met aanvullende inkomensregelingen wordt omgegaan is een deel van het verschil in netto-inkomen tussen werknemers en zelfstandigen terecht. In de tabel hierboven is een voorbeeld gegeven welk deel van het verschil in netto-inkomen tussen werknemers en zelfstandigen terecht zou kunnen zijn. Hierbij is ervanuit gegaan dat het maximumloon voor inkomensverzekeringen zoals ZW, WW en WAO gelijk is aan vier keer het wettelijk minimumloon per jaar (€ 85.600). Deze grens komt overeen met het maximumsalaris in de meeste cao's. Als van het huidige maximum premieloon voor werknemers van € 57.200 per jaar wordt uitgegaan, wordt het maximaal redelijke verschil in netto-inkomen tussen werknemers en zelfstandigen beperkt tot € 4.300 per jaar. Ook is hierbij rekening mee gehouden dat er een basis inkomensregeling komt wat voor werknemers en zelfstandigen van toepassing is, waarvan de kosten uit de publieke middelen worden betaald. Om het overige/ niet terecht deel van het verschil in netto-inkomen tussen werknemers en zelfstandigen af te kunnen schaffen is het nodig om aanvullend op de basisversie van belastingplan 2020 wat in hoofdstuk 2 tot en met 4 is besproken onder andere de zelfstandigenaftrek en de MKB-winstvrijstelling af te schaffen (zie hiervoor opmerkingen in hoofdstuk 8).

Naast zelfstandigen waar alleen de inkomstenbelasting (IB) voor van toepassing is zijn er in Nederland ook ondernemers waar de Vennootschapsbelasting (Vpb) op van toepassing is. In principe zouden ook de ondernemers waar de Vpb voor van toepassing is fiscaal zoveel mogelijk hetzelfde als de rest van de mensen behandeld moeten worden. Om alle mensen, dus ook de Vpb ondernemers fiscaal zoveel mogelijk hetzelfde te behandelen zou het belastingtarief voor de Vpb fors verhoogd moeten worden. Probleem is dat op internationaal niveau bij wijze van spreken al jaren een wedstrijd wordt gehouden

welk land het meest de belasting verlaagd voor bedrijven waar de Vpb voor van toepassing is. Als gevolg hiervan is in ons land het tarief van de Vpb verlaagd van 48% naar 15% voor een winst tot € 200.000 per jaar en 22% voor het resterende deel van de winst. Alleen in Nederland de belasting voor bedrijven waar de Vpb voor van toepassing is fors verhogen levert een concurrentienadeel voor bedrijven in ons land ten opzichte van de rest van de wereld op. Het is begrijpelijk dat de overheid hier niet voor kiest.

Vergelijking belasting op inkomen voor ondernemers						
Inkomsten BV	Huidig		Belastingplan 2020			
	Laag	Hoog	Laag 1	Laag 2	Laag 3	Hoog
Vpb	15%	22%	25%	25%	25%	25%
Box 2	26%	26%	36%	36%	36%	36%
Gecombineerd	37%	42%	52%	52%	52%	52%
Inkomsten zelfstandigen						
Nieuwe loon/winstheffing			21%	21%		
MKB-winstvrijstelling	14%	14%				
ZVW premie	5%					
Eerste belastingschijf	37%					
Tweede belastingschijf		50%	20%	8%	0%	52%
Gecombineerd	37%	43%	37%	27%	0%	52%

Om IB en Vpb ondernemers fiscaal hetzelfde te behandelen is in het jaar 2007 de MKB-winstvrijstelling ingevoerd. Hierdoor is het voor zelfstandigen fiscaal niet meer interessant om hun eenmanszaak om te zetten in een BV. In de tabel hierboven is te zien hoe de huidige en nieuwe fiscale behandeling van IB en Vpb ondernemers is. En zal zijn als de aanvullende maatregelen die in hoofdstuk 8 worden genoemd worden ingevoerd. Deze maatregelen komen bovenop de basisversie van belastingplan 2020 wat in hoofdstuk 2 tot en met 4 is besproken. Hierbij is er rekening mee gehouden dat Vpb ondernemers net als nu het loon voor de ondernemer van de met Vpb en box 2 te belasten winst af mogen trekken. En over het loon van de ondernemer dezelfde belastingen als voor werknemers van toepassing zijn.

6. Basisinkomen

In dit hoofdstuk wordt een voorstel gedaan om het huidige sociale zekerheid systeem om te vormen naar een vorm van een basisinkomen systeem waar in de samenleving en de politiek vermoedelijk voldoende draagvlak voor is om het in te voeren.

Door verschillende mensen wordt het idee geopperd om een vorm van onvoorwaardelijk basisinkomen systeem (OBI) in te voeren. Belangrijk voordeel van het invoeren van een OBI is dat het belasting en sociale zekerheid systeem hierdoor het meest eenvoudig kan worden gemaakt. Belangrijk nadeel bij het invoeren van een OBI is de grote inkomenseffecten voor grote groepen mensen. In de meeste voorstellen die hiervoor worden gedaan gaan alleenstaanden, zieken en ouderen er fors in koopkracht op achteruit. Ook wordt bij deze plannen ongeveer € 100 miljard per jaar meer dan nu onnodig belastinggeld rondgepompt door alle mensen met de ene hand een nieuwe vorm van uitkering (basisinkomen) te geven en met de andere hand in welke vorm dan ook dit weer af te pakken. De spreekwoordelijke koek wordt door het invoeren van een OBI niet groter gemaakt. De bestaande koek wordt alleen anders over de mensen verdeeld. Ook stuit het idee om mensen zomaar geld te geven waar ze geen bijdrage aan de samenleving voor hoeven te geven bij veel mensen tegen de borst.

In plaats van het invoeren van een OBI wordt hier voorgesteld om de huidige reeks met verschillende soorten uitkeringen in ons land af te schaffen en te vervangen door één nieuwe uit publieke middelen te betalen basis inkomensregeling voor iedereen (werknemers en ondernemers). En mensen voor het gedeelte wat ze hier bovenop nog aan inkomensregelingen willen hebben, de mogelijkheid geven om zich hier aanvullend voor te verzekeren of hier specifiek voor te sparen (zie opmerkingen in hoofdstuk 2). Deze basisregeling wordt toegekend aan mensen die ziek, arbeidsongeschikt en of werkloos zijn. Hiermee wordt voorzien in de uitvoering van artikel 22 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, namelijk het recht op sociale zekerheid als je dit nodig hebt. Het is de bedoeling dat het geld wat voor het betalen van de kosten van deze regeling nodig is door de belastingdienst of de

transactiebelasting (zie hoofdstuk 7) wordt geïnd. Verder is het de bedoeling dat een nieuwe vorm van Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) op gemeentelijk niveau de uitvoering van deze nieuwe publieke regeling verzorgt. De uitvoering van de aanvullende inkomensregelingen kan bijvoorbeeld worden verzorgd door het UWV of een levensloop spaarrekening bij een juiste coöperatieve of publieke vorm van de Volksbank. Dit deel van het plan dient door de politiek nog nader te worden ingevuld.

Het is de bedoeling dat gelijk met invoeren van belastingplan 2020 het nieuwe basisinkomen systeem wordt ingevoerd. En het gebruik van heffingskortingen en toeslagen zoveel mogelijk wordt afgeschaft en vervangen door een nieuwe belastingvrije schijf. Hiermee wordt het mogelijk om bij het nieuwe systeem een veel eenvoudiger, transparanter en efficiënter 'bruto is gelijk aan netto-uitkering' principe toe te passen. In de tabel hieronder is een voorbeeld gegeven hoe dit aanpassingsvoorstel er uit ziet.

Voorbeeld huidig minimum uitkering / nieuw basisinkomen	Huidig	Nieuw
Bruto minimum uitkering per jaar (incl. vakantietoeslag)	16.000	16.000
Heffing inkomstenbelasting 37%	6.000	
Nominiale premie zorgverzekering (basis)*	1.400	
	<u>8.600</u>	
Huurtoeslag (gemiddeld)	3.500	
Heffingskorting	2.700	
Zorgtoeslag*	1.200	
Wajong toeslag 800	-	-
Chronisch zieken (WTGG) toeslag 200	-	-
Totaal netto	<u>16.000</u>	<u>16.000</u>

* Worden afgeschaft, kosten voor zorg worden voortaan via Nationaal Zorgfonds betaald.

Afhankelijk van of de uitkeringsgerechtigden nu gemiddeld € 3.100 of € 3.400 per jaar aan huurtoeslag krijgen, komt de nieuwe minimum 'bruto is gelijk aan netto-uitkering' per uitkeringscategorie uit op:

Normbedrag per jaar	Laag	Hoog
- Stel / samenwonenden beiden hebben geen overige inkomsten (basis)	21.400	21.700
- Alleenstaande ouder zonder overige inkomsten (basis)	18.700	19.000
- Alleenstaande zonder overige inkomsten (basis)	15.700	16.000
- Huidige bijstand voor een alleenstaande (basis)	12.600	12.600
- Wajongtoeslag (extra)	800	800
- Chronisch zieken (WTGG) toeslag (extra)	200	200

Meeste mensen die nu een uitkering krijgen moeten meer dan de helft van hun bruto uitkering aan belasting en sociale premies betalen en hebben na correctie met diverse heffingskortingen en toeslagen per saldo onder aan de streep netto een bedrag wat bijna gelijk is aan hun bruto uitkering. Met invoeren van belastingplan 2020 en het nieuwe basisinkomen systeem wordt het overbodige werk wat we met het huidige systeem voor toeslagen hebben zoveel mogelijk afgeschaft. Bij het nieuwe systeem blijven indien gewenst alleen de Wajong en chronisch ziekentoeslag over. Het kindgebondenbudget, kinderbijslag, combinatiekorting, studiebeurs (gift), prestatiebeurs en kinderopvangtoeslag worden hierbij vervangen door een vorm van basis inkomen voor jongeren en een alternatief voor de huidige kinderopvangtoeslag (zie opmerkingen hieronder).

In het bij dit document behorende Excel bestand zijn ook voor mensen met een uitkering en voor ouderen de inkomenseffecten bij de verschillende versies van belastingplan 2020 in detail te zien. Hierbij is de totale groep uitkeringsgerechtigden gesplitst in WAO, WW, bijstand, Wajong en ouderen. Bij de ouderen zijn de inkomenseffecten voor mensen die alleen een AOW-uitkering hebben en mensen die een aanvullend pensioen van € 5.000 tot € 50.000 per jaar hebben te zien. Ook is het in dit bestand mogelijk om zelf voor deze groepen mensen alternatieven door te rekenen.

Voor uitkeringsgerechtigden wordt een belastingvrije schijf toegepast wat gelijk is aan de hoogte van de wettelijk sociaal minimumuitkering wat voor de uitkeringsgerechtigden van toepassing is. Hierbij wordt alleen nog over het aanvullende deel van de uitkering/ pensioen nog belasting betaald.

Basisinkomen jongeren	Miljard
Kinderbijslag (AKW)	3,6
Kindgebonden budget (WKB)	2,9
Studiebeurs (gift)	2,1
Inkomensafhankelijke combinatiekorting	1,8
Studiebeurs (prestatiebeurs)	0,6
Totaal huidig beschikbaar budget	<u>11,0</u>
Eten en drinken (basis)	6,3
Kleding	2,0
Afschaffen collegegeld (HBO en WO)	1,2
Leermiddelen via school	0,9
Afschaffen eigen bijdrage OV studentenkaart	0,7
Totaal minimaal benodigd budget	<u>11,1</u>
Studieleningen	3,0
Stroomlijnen onderwijs (gemiddeld 1 jaar korter)	2,4

Bij invoeren van het nieuwe basisinkomen systeem is het de bedoeling dat ook de huidige kinderbijslag, kindgebonden budget, combinatiekorting, studiebeurs en prestatiebeurs komen te vervallen. In plaats hiervan krijgen (niet lenen!!!) alle jongeren (kinderen en studenten) die aan de voorwaarden hiervoor voldoen ieder maand een vast leeftijdsafhankelijk bedrag waar de eerste levensbehoeften mee betaald kunnen worden. Bij dit plan wordt ook het collegegeld voor HBO en WO studenten en eigen bijdrage voor leermiddelen en de OV-kaart afgeschaft. Bij het hiervoor liggende plan krijgen jongeren gemiddeld een bedrag van ongeveer € 200 per maand. Meer is met huidig beschikbaar budget voor jongeren (zie tabel hierboven) niet mogelijk. Uitgaande van de normen van Nibud is exclusief cadeautjes, uitjes en vakanties ongeveer € 10 miljard per jaar meer voor jongeren nodig om ook de kosten van luiers, computers voor school en diverse andere kosten voor jongeren te kunnen betalen. In het bij dit document behorende Excel bestand is een specificatie hiervoor opgenomen.

Aangeven dat de overheid meer geld moet uitgeven aan de eigen doelgroep is eenvoudig. Idee aandragen waar de overheid dit extra geld dan vandaan moet halen is vaak lastiger. Een idee wat ongeveer € 2,4 miljard per jaar op kan leveren wat kan worden gebruikt om het basisinkomen voor jongeren te verhogen is het onderwijssysteem in Nederland te stroomlijnen zodat jongeren gemiddeld één jaar korter naar school gaan. Dit idee kan ook een belangrijke bijdrage leveren aan het oplossen van het grote tekort aan leraren wat Nederland op dit moment heeft. Dit kan bijvoorbeeld worden gerealiseerd door de huidige enorme lappendeken aan verschillende onderwijstypen in ons land te vervangen door één nieuwe vorm van basisschool van tien jaar en één nieuwe vorm van voortgezet onderwijs van drie jaar. En dat kinderen op deze twee nieuwe scholen niet meer kunnen blijven zitten. Bij het ontwerp van dit nieuwe systeem kan het systeem wat in Finland wordt toegepast als uitgangspunt worden genomen. In deze video³ worden verschillende interessante punten hiervoor genoemd.

Tot 2017 kregen alleenstaande ouders met een minimumuitkering een alleenstaande oudertoeslag van 20% van het wettelijk minimumloon boven op de uitkering van 70% van het minimumloon. In 2017 is deze toeslag afgeschaft en de regeling voor kindgebondenbudget ruimer gemaakt. Het systeem voor kindgebondenbudget wat we nu hebben is ingewikkeld en heeft een onrechtvaardig effect. Dat als mensen samenwonen dat men dan ongeveer € 2.300 per jaar minder kindgebondenbudget krijgt. Het is niet duidelijk waarom dit zo is, kinderen hebben toch niet minder eten nodig als de ouders samenwonen? Advies is om een nieuwe alleenstaande oudertoeslag van 15% van het minimumloon in te voeren, wat bovenop een minimumuitkering van 75% van het minimumloon voor een alleenstaande komt. Hiermee komt het totaal van de uitkering voor een alleenstaande ouder weer op 90% van het minimumloon, zoals dit voor de stelselherziening in 2017 was. En in lijn met artikel 1 van onze grondwet aan alle jongeren eenzelfde leeftijdsafhankelijk bedrag per maand te geven (zie opmerking hierboven).

³ <https://www.youtube.com/watch?v=CLhxOufPH6E&t=15s>

Sinds 1982 wordt door de overheid een beleid gevoerd dat zo min mogelijk mensen gebruik van een uitkering maken en zoveel mogelijk mensen werken en bijdragen in de kosten van de voorzieningen die we hebben. Hierbij wil de overheid ook dat alleenstaande ouders en beide ouders bij stellen met kinderen werken. Om dit te kunnen doen moet gebruik van kinderopvang worden gemaakt. De kosten van kinderopvang zijn voor de meeste mensen al snel meer dan wat men netto met werken kan verdienen. Hierdoor is het nodig dat de overheid een bijdrage in de kosten van kinderopvang levert. Bij het systeem voor bijdrage in de kosten van kinderopvang wat nu in Nederland wordt toegepast, moeten mensen zelf de facturen voor kinderopvang aan de kinderopvang organisaties betalen. En kunnen mensen naar gelang de hoogte van hun inkomen een bijdrage van de overheid krijgen. Op het eerste gezicht lijkt dit een redelijk systeem. In praktijk is te zien dat juist de meest kwetsbare groep in onze samenleving het meeste risico met het huidige systeem loopt. Dit moeten we als samenleving niet willen. Probleem met het huidige systeem is dat als mensen om welke reden dan ook bijvoorbeeld een maand niet aan de administratieve voorwaarden hiervoor kunnen voldoen, zij de kinderopvangtoeslag van het hele jaar terug moeten betalen. Dit geldt ook voor situaties dat de belastingdienst deze toeslag te laat aan ouders betaald of tegen wettelijke normen voor beslagvrije voet verrekent met nog terug te betalen toeslagen en eventuele andere belastingschulden, die geregeld ook al verjaard zijn. In 2019 is in de media-aandacht besteed aan het feit dat de belastingdienst hier vaak onredelijk in handelt. Advies is om de kinderopvangtoeslag af te schaffen en te vervangen door een nieuw systeem waarbij mensen niet meer het risico lopen om financieel de vernieling in te worden geholpen. Dit kan door bij het administratieve proces voor de bijdrage in de kosten van de kinderopvang een variant op het elektronisch uren registratie en accordering systeem via internet toe te passen, wat uitzendbureaus nu ook al doen. Hierbij dienen de kinderopvang organisaties iedere maand hun uren in. Deze uren worden dan door de ouders iedere maand in dit uren registratiesysteem via internet geaccordeerd. De uren/facturen die geaccordeerd zijn worden door de overheid iedere maand rechtstreeks aan de kinderopvang organisaties betaald. En de ouders krijgen dan iedere maand van de overheid een factuur voor het veel kleinere gedeelte van de kosten van de kinderopvang wat ze zelf moeten betalen. Met deze manier van werken kan de overheid er toezicht op houden dat € 3,5 miljard wat aan bijdrage in kosten voor kinderopvang wordt betaald. Goed wordt besteed en de kinderopvangorganisaties niet te veel uren declareren. En de ouders lopen hierbij niet meer het risico dat ze een zo'n groot bedrag aan de overheid terug moeten betalen dat ze naar de schuldsanering moeten gaan. Mensen met een minimum inkomen kunnen geen facturen van € 2.000 per maand uit eigen middelen voorschieten en dan maar hopen dat de overheid op 90% van de factuur met een toeslag vergoed. Bij het nieuwe systeem lopen mensen in dit voorbeeld alleen het risico over de laatste 10% die ze zelf moeten betalen. De bijdrage in kosten voor kinderopvang draagt bij aan meer gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Om gelijkheid tussen mannen en vrouwen nog verder te bevorderen zouden we in ons land ook net als in IJsland een wettelijk minimaal 40% M/V-regeling in kunnen voeren (zie toelichting hierop in deze video)⁴.

7. Transactiebelasting

Volgens de Europese Centrale Bank (ECB) is het totale transactiebedrag in heel Europa nu ongeveer 47 keer het totale nationale inkomen (BBP) per jaar. Volgens gegevens van Eurostat levert in theorie een belastingtarief van 1% op al deze transacties zoveel inkomen voor de overheid op dat alle andere belastingen en sociale premies afgeschaft kunnen worden. Dat de overheid dan gewoon door kan blijven gaan met het doen van uitgaven wat ze nu ook doet en dan nog steeds geld overhoudt om te kunnen investeren in een schoner milieu of leuke dingen voor de mensen te doen. Dit klinkt heel erg interessant en roept de vraag op of we niet beter meteen dit idee kunnen doen en de hiervoor genoemde voorstellen voor verbetering van het belastingsysteem maar gewoon vergeten.

Helaas werkt het hiervoor genoemde punt in praktijk niet. Het hiervoor genoemde idee komt er in essentie op neer dat banken, overige financiële organisaties en een relatief kleine groep beleggers een bedrag van 40% of meer van het BBP per jaar aan belasting moeten gaan betalen en daarom de rest van de mensen bijna geen belasting meer hoeven te betalen. Als banken etc. dit zouden moeten doen zijn ze failliet. Het zou mooi zijn als dit zou kunnen. Maar goed, in dit document wordt ervanuit gegaan dat door invoeren van een belasting van 1% tot 2% op financiële transacties bijna alle overbodige (speculatieve) financiële transacties (waaronder hoge frequentie trading) op houden te bestaan. Of dat deze activiteiten naar een land worden verplaatst die deze belasting niet heeft. En de veranderingen te groot zijn om dit in één keer te kunnen doen. Vandaar dat hier wordt geadviseerd om eerst belastingplan 2020 versie 2 in te voeren. En dan als vervolgstap het transactiebelastingstelsel in te voeren.

⁴ https://www.youtube.com/watch?v=J1mg_GreRDg

Globale opbouw transactiebedrag / BBP (aantal x per jaar)	Europa
1) Nationaal inkomen (BBP)	1
1) Intermediair gebruik van goederen en diensten	1
1) Ontvangen salarissen, uitkeringen, rente en dividend etc.	1
2) Handel in aandelen en obligaties (gemiddeld ongeveer 1 keer per jaar)	2
3) Overige financiële transacties (blijven)	1
4) Overige financiële transacties (vervallen)	41
Totaal transactiebedrag / BBP	<u>47</u>

Toelichting

- 1) Eventueel met hoog tarief belaste financiële transacties (tarief van 6% tot 10%)
- 2) Met laag tarief belaste financiële transacties (tarief van 1% of 2%)
- 3) Voor belasting vrijgestelde financiële transacties
- 4) Bij invoeren belastingtarief van 1% à 2% komt vermoedelijk dit deel van de transacties te vervallen

Om ervoor te kunnen zorgen dat een transactiebelasting toch nog voldoende inkomsten voor de overheid oplevert dat de BTW, bijna alle belastingen en sociale premies op arbeid en nog een paar andere belastingen afgeschaft kunnen worden. Is het nodig om net als bij de BTW-gebruik te maken van een hoog- en een laagtarief. Het voorstel wat hier wordt gedaan is om een laagtarief van 1% tot 2% voor puur financiële transacties (handel in aandelen, obligaties, valuta etc.) en een hoog tarief van 6% tot 10% voor transacties in de reguliere economie toe te passen.

De vijf belangrijkste doelen van de speciale transactiebelasting voor puur financiële transacties zijn:

- Belastingverlaging die sinds 1982 ten koste van huishoudens aan bedrijven is gegeven voor een deel terugdraaien en hiermee de koopkracht van huishoudens verbeteren
- Speculatieve misbruik van het financiële systeem met 90% verminderen
- Bevorderen verschuiving huidige extreme focus op kortetermijnwinst (kwartaalcijfers) naar meer duurzame lange termijn doelstellingen
- Transparanter maken wie wat bezit (bezittingen minder vaak van eigenaar veranderen)
- Voorkomen dat de belasting op puur financiële transacties te hoog wordt dat ze niet meer worden gedaan en dit schade aan de reële economie oplevert

Op dit moment maakt een kleine groep financiële bedrijven en beleggers met wat verschuiven van getaltes in een computer grote winsten zonder hier iets zinvol voor aan de maatschappij terug te geven. Met invoeren van de transactiebelasting wordt dit ontmoedigd. Voor het innen van de transactiebelasting voor puur financiële transacties kan gebruik gemaakt worden van informatie wat die beursorganisaties al in hun boekhouding hebben. Hier hoeft geen nieuwe informatie voor gemaakt te worden. Het enige wat hiervoor nodig is, is beter gebruik maken van informatie die al beschikbaar is.

In theorie kan het invoeren van de belasting op puur financiële transacties ongeveer evenveel belasting opbrengen als wat de verlaging van het tarief van de Vennootschapsbelasting (Vpb) en een paar overige belastingen heeft gekost (zie ook hoofdstuk 8). Of hiermee het tarief van de reguliere transactiebelasting 1% mee te verlagen. Omdat te onzeker is wat deze belasting in praktijk daadwerkelijk op gaat brengen wordt verder in dit document geen rekening met mogelijke opbrengst van deze belasting gehouden.

Op het eerste gezicht lijkt het idee dat een transactiebelasting met een tarief van maar 6% tot 10% voor de reguliere economie genoeg geld op kan leveren om enerzijds de BTW, bijna alle belastingen en sociale premies op arbeid en nog overige belastingen af te kunnen schaffen. En anderzijds genoeg inkomsten op kan leveren om de kosten van de hieronder genoemde punten te kunnen betalen, te mooi om waar te kunnen zijn. En roept dit de vraag op waar het addertje onder het gras zit.

Met een reguliere transactiebelasting van 7% tot 10% kunnen de volgende kosten betaald worden:

- Gratis publiek onderwijs
- Gratis publiek gezondheidszorg
- Basisinkomen voor kinderen
- Basisinkomen voor studenten (geven/ niet lenen!!!)
- Basisinkomen voor mensen die ziek, werkloos en of arbeidsongeschikt zijn
- Basisinkomen voor ouderen

'Dé truc' waardoor dit kan bestaat uit twee belangrijke punten. Het eerste belangrijke punt is het bedrag waar belasting op geheven wordt. Bij de BTW, belasting en sociale premies op arbeid wordt nu belasting geheven over een bedrag ter grootte van ongeveer de helft van het bruto nationaal inkomen (BBP). Bij de reguliere transactiebelasting wordt (afhankelijk van de variant dat wordt toegepast), belasting geheven over een bedrag wat twee tot drie keer zo groot als het BBP is. Dit bedrag is vier tot zes keer zo groot als waar nu de BTW, belasting en sociale premies op geheven worden. Als gevolg hiervan kan ook het belastingtarief wat nodig is om genoeg inkomsten voor de overheid op te leven vier tot zes keer lager zijn dan wat we nu gewend zijn. In de tabel hieronder zijn de relatieve verhoudingen waar het hier nu in essentie om gaat weergegeven. Op de hiernavolgende pagina worden ook de absolute bedragen waar het hier om gaat weergegeven en een korte toelichting hierop gegeven.

Bedrag voor heffen reguliere transactiebelasting in % BBP	Laag	Midden	Hoog
Totaal nationaal / wereld inkomen (BBP)	100%	100%	100%
Intermediair gebruik van goederen en diensten*	100%	100%	100%
Ontvangen rente en dividend		48%	48%
Ontvangen lonen en aanvullende WW en WAO uitkeringen excl. wgl			39%
Overdracht bestaand onroerend goed			12%
Totaal transactiebedrag voor heffing reguliere transactiebelasting	200%	248%	300%
Belastingopbrengst van de transactiebelasting in % van het BBP	20%	25%	30%

* Niet alleen in Nederland maar in heel Europa is dit al meer dan tien jaar +/- 100% van het BBP.

Het tweede belangrijke punt is dat met invoeren van de transactiebelasting bijna alle heffingskortingen, toeslagen en aftrekposten worden afgeschaft. En hiermee het belastingstelsel het meest vergaand eenvoudiger, transparanter en efficiënter wordt gemaakt.

Aanname is dat een belasting van 6% tot 10% op transacties in de reguliere economie per saldo een verwaarloosbaar effect op de hoogte van het transactiebedrag voor de reguliere economie heeft. Mensen zijn nu immers gewend om veel hogere BTW en overige belastingtarieven te betalen.

Volgens officiële schattingen wordt nu binnen de hele EU ongeveer € 823 miljard per jaar te weinig belasting betaald⁵. Hierdoor moeten de belastingen en premies voor de rest van de mensen die wel netjes hun inkomen opgeven hoger zijn dan nodig is.

Op dit moment wordt in Europa nog maar een paar procent van alle transacties met contant geld gedaan. Ook in landen als Kenia wordt nu op grote schaal met gebruik van de mobiele telefoon betaald. Verwachting is dat over tien tot twintig jaar over de hele wereld bijna alleen nog maar met elektronisch geld wordt betaald. Bij gebruik van elektronisch geld kan de transactiebelasting volledig automatisch worden geïnd en is het ook bijna niet meer mogelijk om te weinig inkomsten aan de overheid op te geven. Hier komt bij dat door gebruik van een laag tarief bij de transactiebelasting de overheid ook minder inkomsten misloopt over het gedeelte van het inkomen wat te weinig aan de belastingdienst wordt opgegeven. En mensen ook minder de neiging hebben om te weinig inkomsten aan de overheid op te geven. Met banksoftware Cyclos van organisatie Stro is het plan voor invoeren van een reguliere transactiebelasting getest. Ook is hierbij bekeken of het mogelijk is om bepaalde transacties voor deze belasting vrij te stellen en of een ander tarief voor toe te passen. Dit blijkt goed mogelijk te zijn. Dit betekent dat landen zich niet kunnen verschuilen achter de opmerking van 'ja maar wij hebben niet zo'n mooi groot en goed functionerende belastingdienst als bij jullie in Nederland, daarom kunnen wij dit plan niet invoeren'. Voor het innen van deze nieuwe belasting is dit niet nodig. Het enige wat hiervoor nodig is zijn een paar regeltjes in de software van het automatiseringssysteem (van banken) waar we betalingen aan elkaar mee doen.

In 1948 is door de Verenigde Naties de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) vastgesteld. Deze verklaring is door bijna alle landen van de hele wereld geratificeerd. Nu ruim 70 jaar later houden de meeste landen zich nog steeds niet aan deze verklaring. De standaard reactie wat landen aangeven waarom ze artikel 22, 25 en 26 van de UVRM niet uitvoeren is dat ze hier geen geld voor hebben. Of dat hier veel te hoge belastingtarieven voor nodig zijn. Ook geven overheden aan dat

⁵ https://www.nu.nl/economie/5699966/nederland-loopt-jaarlijks-22-miljard-euro-mis-door-belastingontduiking.html?fbclid=IwAR0fKXEN47ePuDFzoMEqLMOXA44qGDTC_mwko7iRv0X_EzFR9xPldLkvTos

door de komende vergrijzing- en automatiseringsgolf het nog moeilijker wordt om voldoende belasting te kunnen innen om aan de uitgangspunten van de UVRM te kunnen voldoen. In het voorbeeld wat hieronder voor Nederland wordt weergegeven (wat ook voor Europa is doorgerekend) is te zien dat dit niet waar is. Bij het huidige belastingsysteem worden arbeid en consumptie zwaarbelast en gebruik van robots niet belast. Door invoeren van de transactiebelasting worden inzet van arbeid en robots in lijn met de geest en niet de letter van de wet/ artikel 1 van onze grondwet fiscaal gelijk behandeld. En zijn er helemaal geen hoge belastingtarieven nodig om de kosten van goede voorzieningen te kunnen betalen. Dit geldt voor Nederland, Europa en de wereld als geheel. Kortom, we hebben behoefte aan een goed belastingsysteem (en laat de schijnheilige filantropie etc. voortaan maar zitten⁶).

Belastingen die door invoeren van de transactiebelasting afgeschaft worden	Miljard
Werkgeverslasten (wgl)	86,2
BTW	60,5
Verschil belastingplan 2020 versie 2 en 3 op huidige eerste drie schijven (8%)	29,4
Dividendbelasting (alleen bij midden en hoge variant)	5,2
Invoerrechten (eventueel)	3,5
Huurwaardeforfait	3,2
Overdrachtsbelasting (alleen bij hoge variant)	3,1
Assurantiebelasting (variant op BTW voor verzekeringsproducten)	2,9
Verhuurdersheffing	1,8
Overige belastingen	1,3
Bankbelasting	0,4
Afschaffen van alle aftrekposten	-23,3
Totaal	174,3

In de tabel hierboven is te zien dat door invoeren van de reguliere transactiebelasting (dit is nog exclusief de belasting op puur financiële transacties) voor een bedrag van ongeveer € 200 miljard per jaar aan belastingen in Nederland afgeschaft kan worden. Door het verlagen van de belastingtarieven (zie tabel hieronder) komt het materieel belang van aftrekposten ook bijna helemaal te vervallen en kunnen die beter worden afgeschaft. De administratieve werkzaamheden en kosten die hiervoor nodig zijn worden door het nieuwe belastingsysteem in verhouding veel te hoog.

Berekening grondslag en belastingtarief voor reguliere transactiebelasting	Miljard
Totaal BBP	832,8
Intermediair gebruik van goederen en diensten*	832,8
Alle ontvangen rente en dividend	48% 400,0
Lonen excl. werkgeverslasten (wgl)	319,1
Aanvullende WW en WAO regelingen etc.	3,8
Overdracht van bestaand onroerend goed	99,9
Totaal transactiebedrag voor reguliere transactiebelasting	2.488,5
Totaal met reguliere transactiebelasting te dekken kosten	174,9
Benodigd belastingtarief om de gewenste voorzieningen te kunnen betalen	7%

* Niet alleen in Nederland maar in heel Europa is dit al meer dan tien jaar +/- 100% van het BBP.

In de tabel hierboven is te zien dat bij de ruime en meest eenvoudige variant voor de reguliere transactiebelasting een tarief van 7% al € 175 miljard opbrengt. Bij de lage variant is hier een tarief van 10% voor nodig. Deze nieuwe belasting van 10% kan worden gezien als een moderne variant op de 'Tiendenpenning' wat in diverse landen in Europa in het verleden een lange tijd is toegepast. Dit bedrag is in Nederland bijna gelijk aan de kosten voor sociale zekerheid, gezondheidszorg en onderwijs (artikel 22, 25 en 26 UVRM) bij elkaar opgeteld (zie tabel hieronder).

⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=P8ijjLqfXP0>

Opbouw met reguliere transactiebelasting te betalen kosten*		Miljard
Gezondheidszorg		74,3
Onderwijs (excl. cultuur, media, wetenschap en studiebeurs)		34,2
Correctie gezondheidszorg en onderwijs voor werkgeverslasten (wgl)		-12,7
Voorwaardelijk basisinkomen (belastingplan 2020)	79,1	79,1
Onvoorwaardelijk basisinkomen	179,0	-
Totaal		<u>174,9</u>

* Heel Europa besteed hier bruto gemiddeld ongeveer 25% van het BBP aan.

Om concurrentievervalsing door grote bedrijven ten opzichte van kleine bedrijven te voorkomen is het nodig dat bij invoeren van de transactiebelasting aanvullende bepalingen in de wet worden opgenomen. Hoe met de transactiebelasting en gebruik van schakels in de keten omgegaan moet worden. Hierbij kunnen we bijvoorbeeld vaststellen dat iedere fysieke locatie of dochteronderneming etc. een eigen bankrekening en een realistische vergoeding voor geleverde productie betaald moet krijgen. Dit is vergelijkbaar met hoe nu fiscaal met intercompany leveringen omgegaan moet worden.

Ook voor cryptovaluta moeten bepaalde punten in de wet worden opgenomen dat die onder dezelfde belastingregiem vallen als de reguliere valuta. Dit is niet nieuw, dit is nu al deels het geval.

Om te bevorderen dat zoveel mogelijk landen in Europa en de rest van de wereld mee willen doen met het invoeren van de transactiebelasting en het gebruik van de BTW, belasting en sociale premies op arbeid afschaffen. Is het nodig om met een lager tarief te beginnen dan wat hier wordt genoemd. En met een paar stappen in een periode van bijvoorbeeld 10 jaar dit te verhogen naar het gewenste niveau. Met deze werkwijze voorkomen we ook dat te grote inkomenseffecten in een jaar plaats vinden.

8. Belastingen 1970-2021 en belastingplan 2020

Hieronder is een vereenvoudigd plaatje weergegeven wat in Nederland de ontwikkeling van de belastingtarieven van 1970 tot en met 2021 zijn (geweest). Hierin is te zien dat ten koste van de rest van de bevolking een bedrag ter grootte van ongeveer 5% van het nationaal inkomen (BBP) per jaar aan lastendrukverlichting aan bedrijven en de rijkste paar procent van de bevolking is gegeven.

Ontwikkeling belastingen in de tijd			
Belasting verlaging	1970	2021	Miljard
Winstbelasting > € 200.000	48%	22%	9,8
Winstbelasting < € 200.000	48%	15%	8,5
Vierde belastingsschijf	72%	50%	4,8
Dividendbelasting	25%	15%	3,4
Aanmerkelijk belang (huidig box 2)	36%	26%	3,1
Overdrachtsbelasting woningen	6%	2%	2,9
MKB-winstvrijstelling		14%	2,1
Schenk- en erfbelasting	72%	20%	1,7
Overige belastingverlagingen voor bedrijven en de rijken			<u>6,5</u>
Totaal (ongeveer 5% van het BBP per jaar)			42,7
Belasting verhoging	1970	2021	Miljard
BTW hoog	12%	21%	22,0
BTW laag	4%	9%	5,5
Assurantiebelasting	12%	21%	1,3
Overige belastingverhogingen voor gewone mensen*			<u>14,1</u>
Totaal (ongeveer 5% van het BBP per jaar)			42,7

* Milieu, energie, accijnzen, lokale belastingen, eigen bijdragen, versoberingen etc.

Bij belastingplan 2020 wordt voorgesteld om aanvullend op de basisversie hiervan wat in hoofdstuk 2 tot en met 4 is besproken nog de volgende aanpassingen door te voeren. Hierdoor komt het totale effect van belastingplan 2020 er uit te zien zoals in de tweede tabel hieronder is weergegeven.

Belastingplan 2020 aanvullend op basis versie 1 en 2	Miljard
Afschaffen hypotheekrenteaftrek en persoonsgebonden aftrek	11,7
Afschaffen belastingvoordelen voor zelfstandigen en werkgevers	11,6
Verhogen vennootschapsbelasting van 15% en 21,75% naar 25%	3,8
Verhogen box 2 aanmerkelijk belang van 26% naar 36%	3,0
Verhogen huidige vierde belastingschijf van 49,5% naar 52%	0,5
BTW laagtarief verhogen van 9% naar 10%	1,0
Totaal	31,6
BTW hoogtarief verlagen van 21% naar 10%	26,8
Afschaffen huurwaardeforfait	3,2
Assurantebelasting verlagen van 21% naar 10%	1,5
Totaal	31,5

Vergelijking belastingtarieven 1970 en 2021 met belastingplan 2020	Was 1970	Wordt 2021	Belastingplan 2020		
			Versie 1	Versie 2	Versie 3
Arbeid (box 1)					
Huidige eerste schijf	37%	37%	20%	8%	0%
Huidige tweede schijf	45%	37%			
Huidige derde schijf	50%	37%			
Huidige vierde schijf / nieuwe tweede schijf	72%	50%	52%	52%	52%
BTW					
Hoog	12%	21%	10%	10%	0%
Laag	4%	9%			
Assurantebelasting	12%	21%			
Winst en vermogen					
Winst (vpb) > € 200.000	48%	22%	25%	25%	25%
Winst (vpb) < € 200.000	48%	15%			
Rente particulier (max)(1)	72%				
Dividend particulier (max)(2)(3)	72%				
Dividendbelasting (zakelijk / voorheffing)	25%	15%	15%	15%	0%
Aanmerkelijk belang (box 2)(4)	72%	26%	36%	36%	36%
Vermogensbelast. (box 3)(5) < € 1000.000	1%	1%	1%	1%	1%
Vermogensbelast. (box 3)(5) > € 1000.000	1%	2%	2%	2%	2%
Erfenis partner/kinderen progressief (max)	72%	20%	20%	20%	20%
Erfenis onderneming progressief (max)	72%	3%	20%	20%	20%
Overdrachtsbelasting	6%	2%	2%	2%	0%
Transactiebelasting					
Regulier					6%-10%
Financieel					1%-2%
<p>1) Werd tot 2001 als arbeid progressief (in box 1) belast en wordt vanaf 2001 niet meer belast. 2) Werd tot 2001 als arbeid progressief (in box 1) belast en wordt vanaf 2001 niet meer aanvullend belast. 3) Tot 2001 voorheffing nog aftrekbaar, wordt vanaf 2001 alleen met zakelijk tarief (voorheffing) belast. 4) Werd tot 2001 als arbeid progressief (in box 1) belast en wordt nu met een vast tarief in box 2 belast. 5) In Nederland wordt maar een klein deel van het vermogen belast.</p>					

Met de hierboven genoemde aanvullende aanpassingen van het belastingsysteem wordt een klein deel van de erg eenzijdige lastendrukverlichting voor bedrijven en de rijkste paar procent van de bevolking (wat sinds 1982 is doorgevoerd en ten koste van de rest van de bevolking is gegaan) teruggedraaid. Ook kunnen mensen met het lage BTW-tarief van 10% en lage tarief van de eerste belastingschijf van 8% bij versie 2 van dit plan. Alvast wennen aan het idee dat in een periode van bijvoorbeeld tien jaar de BTW, belasting en sociale premies op arbeid (behalve de belasting op topinkomens) helemaal wordt afgeschaft en vervangen door een transactiebelasting.

In dit document wordt een aantal keer verwezen naar artikel 1 van de grondwet en gemeld dat in principe iedereen zoveel mogelijk gelijk behandeld moet worden. Het hanteren van een speciaal verhoogd tarief van 52% voor de rijkste 2% tot 3% van de bevolking bij belastingplan 2020 zou hierbij opgevat kunnen worden als een vorm van discriminatie wat opgegeven moet worden. In zekere zin klopt dit. Reden dat bij ontwikkeling van belastingplan 2020 er toch voor is gekozen om deze vorm van discriminatie in stand te houden is dat het is bedoeld als antwoord op een nog veel grotere vorm van discriminatie wat we in de maatschappij hebben, namelijk te scheve verhoudingen in inkomen en bezit. Bij bijna alle vormen van maatschappelijke ordening wat de mensheid de afgelopen paar duizend jaar heeft geprobeerd zien we steeds hetzelfde probleem dat de rijkste paar procent bijna alles bezit en de rest bijna niks heeft.

Ook in het 'communistisch' China bezit de rijkste 1% van de bevolking bijna alles en heeft de rest van de bevolking bijna niks. Het grootste deel van het verschil in inkomen en bezit is het gevolg van wat de Amerikanen 'Un earned income' (letterlijk in het Nederlands vertaald Niet verdiend inkomen) noemen. In deze video⁷ wordt uitgelegd wat dit is en waarom het terecht is dat deze vorm van discriminatie met een zo hoog mogelijk belastingtarief wat praktisch haalbaar is weg belast wordt. Het tarief van 52% is nu praktisch haalbaar en zou eigenlijk verhoogd moeten worden.

9. Samenvatting en aanbevelingen

In de afgelopen eeuw zijn de sociale voorzieningen die we in Nederland hebben geleidelijk aan ontstaan. In deze periode is ook het belastingsysteem wat we in ons land hebben geleidelijk aan ontstaan en een groot aantal keer aangepast. In de loop van de tijd is het hele systeem dusdanig ingewikkeld geworden dat we nu op het punt zijn aanbeland dat het huidige kabinet heeft besloten dat er gezocht moet worden naar mogelijkheden om het systeem te vereenvoudigen⁸. En dat uitgewerkte voorstellen hiervoor beschikbaar moeten zijn voordat het nieuwe kabinet na de verkiezingen in 2021 aantreedt. Hier zijn in essentie twee mogelijkheden voor om dit te doen. De eerste mogelijkheid hiervoor is het gebruik maken van knip en plak werk met hier en daar wat bijschaven, wat we tot nu toe zo vaak hebben gedaan dat we nu een nodeloos ingewikkeld systeem hebben. Of ons te bezinnen welk belastingsysteem we willen hebben en hier een compleet nieuw eenvoudiger en transparanter hoofdramwerk voor te maken.

In dit document is op hoofdlijnen een plan beschreven om het huidige veel te ingewikkelde belastingen, toeslagen en sociale zekerheid systeem fors eenvoudiger, transparanter, efficiënter en eerlijker te maken. Zonder dat dit gepaard gaat met te grote inkomenseffecten voor grote groepen mensen. En de effecten voor de ontvangsten en uitgaven van de overheid zoveel mogelijk saldo neutraal zijn. De definitie van een eerlijker systeem wat in dit document wordt gebruikt is dat het systeem meer in lijn met artikel 1 van onze grondwet is. Dit betekent dat mensen meer gelijk worden behandeld, minder uitzonderingen worden gemaakt en ook alle heffingskortingen, toeslagen en aftrekposten zoveel mogelijk worden afgeschaft. Om dit te kunnen doen is voor een groot deel een nieuw eenvoudiger hoofdramwerk gemaakt en bekeken waar we als maatschappij (Nederland, Europa en de wereld als geheel) als stip op de horizon in de toekomst naar toe zouden willen/ moeten gaan.

In hoofdstuk 2 Belastingplan 2020 versie 1 en hoofdstuk 6 Basisinkomen van dit document wordt het basis raamwerk/ filosofie wat voor het ontwerpen van een vereenvoudigd belastingsysteem is gebruikt beschreven. In hoofdstuk 7 Transactiebelasting wordt een idee beschreven wat we als stip op de horizon kunnen gebruiken waar we met het belastingsysteem op termijn naar toe willen/ moeten gaan. De overstap hiernaar toe kan niet in één keer worden gedaan want de benodigde veranderingen hiervoor zijn te groot om dit op een verantwoorde manier te kunnen doen. In hoofdstuk 3 Belastingplan 2020 versie 2 wordt een aanpassing van de basisversie van belastingplan 2020 voorgesteld.

⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=CnrEHFwZ9hk>

⁸ <https://nos.nl/artikel/2319646-rutte-wil-af-van-het-toeslagensysteem-kabinet-gaat-alternatieven-voorbereiden.html>

Het voordeel van dit aanpassingsvoorstel is dat het nieuwe belastingsysteem meer in lijn met de stip op de horizon waar we naar toe willen/ moeten gaan wordt gebracht. Nadeel van dit aanpassingsvoorstel is dat de overstap naar het nieuwe belastingsysteem grotere inkomenseffecten voor verschillende inkomensgroepen heeft. Dit is de reden waarom het hier als een aparte versie van belastingplan 2020 wordt gezien. Waarvoor het nog niet zeker is dat hier voldoende draagvlak voor is om dit te doen.

In hoofdstuk 5 Belastingen voor ondernemers en hoofdstuk 8 Belastingen 1970 – 2021 en belastingplan 2020 wordt bekeken hoe het huidige belastingsysteem zich sinds 1970 heeft ontwikkeld. En hoe de wijzigingsvoorstellen voor het nieuwe belastingsysteem zich hiertoe verhouden. Ook worden hier voorstellen gedaan om een aantal aanvullende aanpassingen toe doen en hiermee een klein deel van de erg eenzijdige lastendrukverlichting wat sinds 1982 (het akkoord van Wassenaar) aan bedrijven en de rijkste paar procent van de bevolking is gegeven terug te draaien. De hoop/ verwachting is dat het totaal plaatje van het voorgestelde nieuwe belastingsysteem hierdoor voldoende interessant is dat hiermee een meerderheid in de Tweede en Eerste Kamer gerealiseerd kan worden.

Het doel van het hier nu voorliggende document is het bevorderen van de discussie hoe het belastingen, toeslagen en sociale zekerheid systeem in Nederland fors vereenvoudigd kan worden. In 1994 heeft de auteur van het hier nu voorliggende plan, belasting en banenplan 'Gelijk oversteken' geschreven. Met invoeren van de wet Pemba in 1998 is een groot deel van dit plan werkelijkheid geworden. Het zou mooi zijn als ook het nieuwe belastingplan 2020 een grootdeel in praktijk wordt ingevoerd.

Verwachting is dat er voldoende draagvlak in de politiek zal zijn om belastingplan 2020 versie 1 in de komende kabinetsperiode (2021 – 2025) in te voeren. Het zou mooi zijn als versie 2 wordt ingevoerd. Vanaf deze versie van belastingplan 2020 is in essentie nog maar één stap nodig om een groot deel van het belastingsysteem wat we nu hebben in een museum te kunnen plaatsen en het belastingsysteem van de toekomst (een vorm van transactiebelastingsysteem) in te voeren. Wat we nu met grote techbedrijven, webwinkels en automatisering zien is nog maar een 'glimp' van wat er gaat komen. Hiervoor hoeven we echt geen 'raketgeleerde' te zijn om te snappen dat we hierdoor met het belastingsysteem iets moeten doen. De vraag of we dit nu wel of niet leuk vinden is hierbij niet relevant.

Het belangrijkste advies wat hier gegeven kan worden is beste overheid/ politicus stop alstublieft met knip en plakwerk en schaf alle heffingskortingen, toeslagen en aftrekposten zoveel mogelijk af. Bezin op hoofdlijnen wat u nu wil/ denkt waar we in de toekomst naar toe moeten gaan. Doe waartoe u op aarde bent namelijk het hebben van een visie waar we naar toe willen/ moeten gaan. En maak hiervoor een (grotendeels) nieuw belastingsysteem wat hierbij past.

Tweede advies/ verzoek is om het Centraal Plan Bureau (CPB) en of ministerie van financiën nader te laten onderzoeken of het hiervoor liggende belastingplan haalbaar en wenselijk is om in te voeren.

Tot slot is het advies/ verzoek om het Centraal Plan Bureau (CPB) en of ministerie van financiën ook te laten onderzoeken of het mogelijk is om van het gedeelte van ABN-AMRO-bank en de Volksbank wat in handen van de overheid is en de pensioenfondsen om te vormen naar één nieuwe juiste coöperatieve of publieke vorm van nutsbank. Die als enige bevoegd wordt om geld te creëren en het betalingsverkeer te verzorgen. En van de rest van de financiële sector zakenbanken te maken. Hierdoor krijgen we niet alleen een goed nieuw belastingsysteem. Maar ook een 'dienstbaar financieel stelsel voor iedereen'⁹. In Nederland zeggen/ denken we graag dat we een goed functionerende democratie hebben. Als dit echt zo zou zijn, dan zou het financiële systeem wat we nu hebben niet bestaan. Het valt buiten het bestek van dit document om hier nader op in te gaan. In de onderstaande link is een samenvatting van een uitgebreider rapport over dit onderwerp te vinden.

⁹ <http://www.deburgerbeweging.nl/wp-content/uploads/2020/01/Burgerbank.pdf>